

Considerând că revista abordează varii teme, de o calitate științifică ridicată, valențele și complexitatea acesteia atingând extrem de fin problematicile contemporane și recente, o recomandăm cu căldură, numărul 6 fiind disponibil la adresa http://www.synergiesroumanie.ro/ro/arhiva_nr6.php.

Cristian Șipețeanu

„Piramida. Revistă de cultură al românilor din Voivodina”, numărul 1, anul I, iarna 2010-2011

În zilele noastre, când producția științifică și culturală românească se concentrează în primul rând asupra indexării și recunoașterii internaționale, cu toate consecințele pozitive, dar și mai puțin dezirabile ale acestora, ne face o plăcere deosebită să luăm în mâini o revistă nouă, publicată în limba română, care își fixează ca obiectiv prezentarea unor aspecte ale istoriei și culturii diasporelor românești din Balcani.

Am luat cu mult interes primul număr al revistei „Piramida”, revista Institutului de Cultură al Românilor din Voivodina. Editat de Nicu Ciobanu, primul număr conține un grupaj tematic de scrieri care se încadrează în tema colectivă „Români de pe Litoralul Adriatic – istroromânii, morlacii, valahii muntenegreni”. În total 14 titluri diferite, operele a 9 autori – printre care și al decedatului profesor Radu Florea –, având subiecte etnologice, etnografice și istorice legate în primul rând de românii de pe teritoriul fostei Iugoslavii, dintre care unele sunt destul de consistente și oferă multe informații noi, iar altele au un caracter mai sintetic. Probabil că a fost o concepție editorială ca acest număr să nu conțină niște lucrări inedite, nepublicate încă în alte locuri, ci o selecție a unor texte de calitate, reprezentative, publicate de-a lungul timpului în volume și reviste diferite sau susținute cu ocazia unor simpozioane diferite, cum ar fi *Banatul – trecut istoric și cultural*. Toate studiile sunt publicate în limba română, – cele care au fost publicate în original în limba sârbă, fiind traduse de către traducătorii revistei în română – și sunt dotate cu câte un rezumat în limba sârbă. Revista e bogat ilustrată.

Primul studiu, *Povestea unei populații străvechi care dispare*, semnat de Costa Roșu, are ca subiect evoluția comunității istroromâne de-a lungul istoriei, studiu la a cărui bază stă prezentarea simpozionului „Banatul – trecut istoric și cultural”, ediția din 2010. Studiul lui August Kovacec, *Așezarea actuală a istroromânilor și ocupațiile lor*, are un caracter puternic etnografic și de analiză culturală, și a fost publicat, pentru prima oară, într-un volum având ca subiect istroromânii, publicat la București, în 1974. Studiul lui Radu Florea este un „clasic” al istoriografiei și mai ales a lingvisticii subiectului, publicat pentru prima oară la București în 1962, constatările lui rămânând valabile până în ziua de azi. Cvetko Pavlovic scrie, în cele trei studii ale lui selectate pentru acest număr, despre comunitatea românilor morlaci din fosta Iugoslavie, mai precis, despre anumite obiceiuri ale acestora, cum ar fi ceremonia tradițională de nuntă, activități de cultivare a pământului etc. Semnătura istoricului muntenegrean Duro Batricevic o poartă două studii, care au ca subiect istoria românească din orașul Cetinje, Muntenegru. Următorul studiu, cel al lui Costa Roșu, are ca titlu *Cetinje – istorie și cultură și Biserica Valahă, cel mai vechi locaș de credință din Cetinje*, reprezintă de fapt două scrieri mai scurte, una fiind centrată în jurul urbanizării lui Cetinje și al rolului jucat de locuitori români ai acestuia, iar a doua este o prezentare, folosind o metodologie clasică, a Bisericii Valahe din orașul Cetinje, monument care, peste rolul lui religios, are și un înțeles simbolic foarte important pentru populația minoritară română din Muntenegru. Laurențiu Liviu Streza, mitropolit al Ardealului din Sibiu, își trece și el numele printre autori cu lucrarea *Liturghierul lui Macarie. O jumătate de mileniu de la tipărirea Sfintei Liturghii*, un studiu dedicat primelor tipăriri religioase având în prim-plan *Liturghierul* slavon al lui Macarie, din 1508, care, conform autorului, *reprezintă prototipul tuturor liturghierelor slavone tipărite mai târziu la Veneția în cursul secolului al XVI-lea pentru uzul slavilor sud-dunăreni (sârbi și bulgari)*. Iar noi, la rândul nostru, trebuie să observăm cu multă simpatie și plăcere actualitatea credinței religioase în împrejurările amenințărilor contemporane la adresa acesteia, idee inclusă în concluziile acestui studiu.

Tot imprimantele sunt subiectul următoarele două studii, semnate de istoricul muntegrecan Dusan J. Martinovic și cel sârb Jasmina Grijkovic-Medzor, ambele având la bază niște prezentări susținute cu ocazia simpozionului *Ieromonahul Makarije-1494-1994* din 1994. Ultimul studiu, cel al academicianului Bozidar Sekularac, intitulat *Urme ale valahilor din Muntenegru*, ne vorbește de prezențele românilor în diverse surse medievale ale istoriei regiunii. Iar revista se încheie cu prezentarea unei liste bibliografice, întocmită de Costa Roșu, care are două părți: prima parte conține 142 de titluri ale unor lucrări care au ca subiect comunitatea de istroromâni, iar cea de-a doua parte, mult mai scurtă, ce însumează numai 19 titluri, conține scrieri referitoare la românii din Muntenegru.

Considerăm acest prim număr al revistei „Piramida” ca fiind unul reușit. Orice început este greu, și asemenea publicații trebuie încurajate, susținute și apreciate de către comunitatea culturală și cea științifică. Inițiativa este, în sine, una bună: materialele sunt bine selecționate, și tot corespund unui standard foarte ridicat din punctul de vedere al conținutului. Este important și ca revista să aibă o circulație largă, măcar în mediul cultural românesc. Trebuie să remarcăm cu simpatie și caracterul intercultural al majorității scrierilor, conviețuirea istroromânilor sau a morlacilor cu populațiile majoritare slave fiind, în abordarea autorilor, un mediu natural, înțeles de la sine, un cadru al interferențelor și al conviețuirii, nicidecum al rivalității și conflictului. Din punctul de vedere al metodologiei și al redactării, urmează să vedem în numerele viitoare, cum va evolua concepția autorilor: publicarea unor studii tematice inedite oricum se va impune la un moment dat, la fel și adaptarea unui set de norme de redactare standardizate. Pentru ca revista să poată fi indexată și la nivel internațional, s-ar impune, pe lângă rezumatele în limba sârbă, și existența unor rezumate în limbi de circulație internațională, în primul rând, în limba engleză. Dar toate acestea sunt pentru viitor. Până atunci, primul număr tematic al revistei „Piramida” rămâne o lectură interesantă pentru toți cei interesați în problematica respectivă.

Artur Lakatos

„Az Egyetemi Könyvtár Évkönyvei XIV-XV”, Budapest, 2011, 416 p.

O universitate cu prestigiu continental, înființată în 1635, este cea denumită și astăzi „Eötvös Loránd”, din capitala Ungariei, cea dintâi din punct de vedere cronologic și poate cea mai importantă științific. Aici studiază o bună parte din tineretul țării, beneficiind de competența unui ales colectiv didactic, având drept sarcină și scop deopotrivă educare în spirit național și european.

Lucrarea propusă atenției colective este intitulată „Analele Bibliotecii Universitare „locale, care consemnează atât evenimentele privind trecutul instituției, cât și prezentul lăcașului universitar printr-o serie de documente care pot depune mărturie peste generații, oferind informații extrem de prețioase despre istoria, cultura, viața cotidiană, într-un cuvânt despre tot ce ține de evoluția bibliotecii științifice.

Publicația, susținută financiar permanent de Ministerul Administrației și Justiției, este coordonată de către directorul așezământului academic, prof. dr. Szögi László, universitar, istoric, arhivar și bibliotecar.

Anuarul prezent într-un număr dublu este compus din patru capitole distincte, fiecare cu un titlu semnificativ. Compartimentele structurate tematic cuprind importante contribuții de profil, elaborate de diverși specialiști din variate domenii.

Primul capitol se axează pe evocarea istoriei universității și a istoriografiei respective, însumând compartimente ordonate logic în conturarea unui atare demers de sine stătător. Astfel, Szögi László abordează tematica studenților peregrini din evul mediu, între anii 1100 și 1526. Autorul reușește să indice, prin tabele statistice, rezultatele clare în legătură cu acest fenomen, cuantificând amănunțit etapele migrării tineretului studios din comitatele de altădată ale țării în diferite zone ale Europei, mai ales în partea ei vestică, cum ar fi teritoriile de astăzi aparținând Austriei, Poloniei, Italiei, Cehiei, Germaniei, Franței și Angliei. Kosztricz Anna prezintă viața studenților maghiari, bursieri din Uniunea Sovietică, între 1946-1948. Ea subliniază că, dacă numărul acestora era la început de numai 500 persoane, cifra a crescut vertiginos până la 8000, în 1952. Majoritatea lor au învățat fluent limba rusă și au aprofundat anumite domenii de activitate, necesare a fi augmentate prin proprie contribuție în urma revenirii definitive acasă. Latorcsai Csaba încearcă să înfățișeze anumite aspecte din viața clericilor superiori, implicați în datul politic, dar care au militat permanent pentru